

Mønsterbesvarelse JUS122 Erstatningsrett

Eksamen høsten 2018

Kandidat: Anonym

Ikke kommentert

Praktikumsoppgave:

Oppgaven deles av strukturmessige årsaker i to deler, hvor kravene til Hans og Peder drøftes separat.

Først behandles tvisten mellom Peder og Lillevik kommune.

Overordnet problemstilling er om Lillevik kommune er erstatningsansvarlig overfor Peder som følge av skaden han ble påført da han falt ned trappen til Lillevik barneskole.

Det rettslige utgangspunkt er at tapet blir der det rammer. Det følger imidlertid av sikker rett at man blir erstatningsansvarlig overfor en annen dersom tre kumulative grunnvilkår foreligger. Det må være tale om en erstatningsrettslig relevant skade, det må foreligge et ansvarsgrunnlag hos påståtte skadevolder og det må være tilstrekkelig årsakssammenheng mellom det ansvarsbetingende og skaden som er inntruffet.

Det følger av rettspraksis at en erstatningsrettslig relevant skade må ha forårsaket et økonomisk tap hos skadelidte. For personskader følger dette forutsetningsvis av skadeserstatningsloven (skl.) § 3-1, og for personskade på barn av skl. § 3-2a. Peder er påført en hjerneskade som vil medføre et fremtidig utgifts- og inntektstap. Grunnvilkåret om skade er således oppfylt.

Videre må det foreligge et ansvarsgrunnlag. Peder anfører at Lillevik kommune er ansvarlig, og det er således arbeidsgiveransvar som skal drøftes.

Skadeserstatningsloven § 2-1 angir at "arbeidsgiver" svarer for "skade" som voldes "forsettlig" eller "uaktsomt" under "arbeidstakers" "utføring av arbeid".

Det er på det rene at Lillevik kommune er "arbeidsgiver", og at vaktmesteren er "arbeidstaker". Videre er det klart at skaden ble voldt under vaktmesterens "utføring av arbeid", til tross for at dette skjedde utenom vanlig arbeidstid, da det er tale om oppgaver som utføres i arbeidsgivers interesse på arbeidsplassen.

Skaden er ikke voldt forsettlig, og det problematiske er således om vaktmesteren har handlet "uaktsomt".

En naturlig språklig forståelse av ordlyden er at vedkommende har handlet klanderverdig på et eller annet vis, noe som er et relativt vagt vurderingstema.

Forarbeidene til skl. angir at ordlyden skal leses som en henvisning til den alminnelige culpavurderingen. Kjernen av denne er om potensielle skadevolder burde ha reagert på risikoen, og således hindret at den slo ut i skade. Vurderingen tas med utgangspunkt i det kritiske tidspunkt, siste tidspunkt hvor potensielle skadevolder kunne ha reagert for å hindre at risikoen slo ut i skade. For arbeidsgiveransvar skal vurderingen sees i sammenheng med de krav skadelidte "med rimelighet" kan stille til virksomheten, jf. skl. § 2-1 nr. 1 første pkt.

Spørsmålet er således om vaktmesteren burde ha reagert på risikoen knyttet til vedlikehold av trappen, sett i lys av de kravene Peder "med rimelighet" kan stille til kommunen.

Først vil aktsomhetsterskelen, det vil si de krav man "med rimelighet" kan stille til kommunen, utledes.

En naturlig språklig forståelse av ordlyden er at kravene som stilles skal stamme fra en slags normalforventning til virksomheten, uten at disse blir satt for høyt.

Forarbeidene til skl. angir at vurderingen skal basere seg på virksomhetens karakter.

Virksomheten er her en barneskole hvor det i skoletiden befinner seg mange barn i alderen 6 til 13 år. Dette peker i retning av at man "med rimelighet" kan stille strenge krav til kommunens aktsomhet.

Dette standpunktet tok Høyesterett i både Trampettdommen og Høydehoppdommen, hvor elever ble skadet under gymnastikkundervisning. Det ble da stilt strenge aktsomhetskrav.

Terskelen satt i de nevnte dommene må imidlertid modifieres noe her. I vår sak har skaden skjedd utenom skoletiden, og aktsomhetskravene må senkes som følge av dette. Det var ikke tale om en obligatorisk undervisningssituasjon, og skolen hadde en forventning om at det ikke var elever inne på skolen.

Likevel visste rektor at det var mennesker inne på skolen i tilknytning foreninger og annet. Selv om han ha gitt beskjed til disse er det nærliggende å tro at andre kan oppholde seg på skolen i tilknytning slike arrangementer eller andre fritidsaktiviteter med skolen som base.

Det må dermed legges en moderat aktsomhetsterskel til grunn.

Videre skal det drøftes om vaktmesteren burde reagert på risikoen knyttet til vedlikeholdet av trappen, sett i lys av den nevnte terskel.

Det følger av samstemt rettspraksis at potensielle skadevolder må ha hatt tilstrekkelig tilknytning til risikoen, og at det fantes en effektiv alternativ handling. Spørsmålet om denne burde ha vært gjennomført vil bero på en vurdering av hvor praktisk gjennomførbar den var sett opp mot risikoens karakter. Graden av skadevolders tilknytning vil også kunne trekkes inn i helhetsvurderingen.

Vaktmesteren har her en klar tilknytning til risikoen ved at han skaper den gjennom sitt arbeid i trappen.

Det foreligger her flere alternative handlemåter som ville hindret skade i å inntreffe. Vaktmesteren kunne eksempelvis ha skiltet arbeidet eller sikret trappen med sikkerhetsbånd eller liknende, noe som ville vært verken tid- eller ressurskrevende.

Videre skal dette sees opp mot risikoens karakter.

Det var her fare for personskade, med mulighet for alvorlig personskade og død. Fall i trapper kan føre til svært alvorlige ulykker. Risikoens art trekker dermed i retning av at vaktmesteren burde ha reagert på risikoen.

Risikoens grad er rent generelt nokså høy. Fall i trapper er et fenomen som forekommer med en viss hyppighet, og da særlig når det står ting i trappene.

Sannsynligheten for at risikoen slår ut i skade vil her svekkes markant av at arbeidet foregår på kveldstid når det ikke skal være folk i den delen av bygget. Skolen hadde gitt beskjed til dem som skal oppholde seg i bygget om at det foregår arbeid, slik at disse skulle holde seg unna.

Likevel må skolen regne med en viss bevegelse i bygget når foreninger og liknende skal samles. I tillegg må det nevnes at flere enn de som har fått beskjed har nøkler til bygget. Eksempelvis hadde Lars som orkesterleder nøkler, og kunne tatt seg inn for å hente instrumenter eller liknende.

Videre vil sannsynlighetn for skade være atskillig lavere dersom man legger til grunn at personer går i et forsvarlig tempo ned trappene. En normalt forstandig person ville da sett verktøyboksen, og gått forsiktig forbi denne uten å falle.

Det er derimot problematisk om man kan forvente dette av skadelidtegruppen. Det er ikke unormalt at en 12 år gammel gutt løper i trapper, og man kan ikke forvente at han forstår at det er mulighet for at dette kan være særlig risikofyllt fordi skolen er stengt.

I knallskudddommen ble det vektlagt at en 12 år gammel gutt hadde blitt bortvist fra eiendommen to ganger før han igjen tok seg inn på eiendommene og fant knallskuddene som skadet ham. I vår sak er skadelidte også på et sted han ikke skulle være, men det er ikke tale om privat eiendom og han har ikke blitt fortalt at han skal holde seg unna.

Man kan etter dette ikke legge til grunn at han burde forstått at han skulle holdt seg unna. I Hengebrodommen ble det uttalt at potensielle skadevolder ikke hadde grunn til å reagere på risikoen hengebroen utgjorde, da han ikke kunne forventes å tenke på at en person ville frakte en tung gjenstand over den. Han hadde dermed ikke handlet uaktsomt, og var ikke ansvarlig for skaden som fulgte av at vedkommende falt med hengebroen.

I foreliggende sak forventet vaktmestern at det ikke skulle komme noen, og derfor sikret han ikke trappene. Likevel var det ikke helt uventet at noen tok trappene i bruk og muligens løp ned, jf. ovenstående drøftelse, og dette taler for at vaktmesteren burde ha reagert på risikoen arbeidet i trappene utgjorde.

Vaktmesteren hadde her diskutert det å drive vedlikehold uten å sikre trappen med sin overordnede, noe som i utgangspunktet tale for at han har handlet aktsomt. Dette vektes derimot ikke, da forarbeidene angir at ordlyden i skl. § 2-1 åpner for arbeidsgivers ansvar omfatter kumulative feil. Dersom ordningen samlet sett var uforsvarlig vil skolen uansett være ansvarlig da rektor og vaktmesteren samlet sett handlet uaktsomt.

Samlet sett må det legges vekt på risikoens alvorlige art sett opp mot at den alternative handling var svært lett å gjennomføre. Det er på området en moderat aktsomhetsterskel, som ikke er innfridd når vaktmesteren ved så lette tiltak kunne hindret en alvorlig personskade. Sett i lys av de kravene Peder kan stille til kommunen har vaktmesteren handlet uaktsomt.

Det foreligger arbeidsgiveransvar hos Lillevik kommune.

Videre må det foreligge årsakssammenheng mellom Peders hjerneskade og den manglende sikringen av trappen. Det fremgår av rettspraksis at kravet om årsakssammenheng har en faktisk og en rettslig side.

Det er klart at den manglende sikringen av trappen var en nødvendig og ikke uvesentlig betingelse for at Peder falt ned trappen og skadet seg. Det foreligger dermed faktisk årsakssammenheng, jf. P-pilledom II.

Det foreligger ingen holdepunkter for å foreta en rettslig avgrensning.

Kravet til årsakssammenheng oppfylt. Erstatningssummen utmåles etter skl. § 3-2a.

Lillevik kommune anfører at Hans og Peders bidrag til skaden må medføre avkortning. Avkortning som følge av eget eller andres bidrag til skaden følger av skl. § 5-1.

Skl. § 5-1 nr. 1 angir at erstatningen "kan" settes ned eller falle bort hvis den "direkte skadelidte" har "medvirket" til skaden ved egen "skyld" såvidt det er "rimelig" med hensyn til en rekke nevnte momenter.

Peder er den "direkte skadelidte"

Det følger av bestemmelsens siste pkt. at den ikke gjelder for de under 10 år. Forarbeidene til skl. angir at det skal utvises forsiktighet ved barn over denne alderen også.

Dette setter således en høy terskel for at det skal foretas avkortning. Peders alder vil få betydning både under skyldspørsmåle og helhetsvurderingen.

Først må det vurderes om Peder har utvist "skyld".

En naturlig språklig forståelse av ordlyden er at han har handlet foresttlig eller uaktsomt.

Det fremgår av forarbeidene at ordlyden henviser til den alminnelige culpavurdering slik den er utviklet i praksis og i teori.

Peder har som skadelidte en tilstrekkelig tilknytning til risikoen.

Den alternative handlemåte ville her vært å øe være å ta seg inn på skolen eller å gp i normalt tempo i trappen.

Når det gjelder risikoen karakter vises det til ovenstående drøftelse.

I Alpingdom I viste Høyesterett til at vurderingen av om skadelidte har utvist skyld særlig vil bero på om risikoen var synbar for vedkommende. Skiheiselskapet hadde da handlet uaktsomt ved å ikke skilte vanskelig forhold i bakken, men værforholdene og forholdene i bakken tilsa høy aktsomhet fra skadelidte. Da hun rant med dårlig syn grunnet tårer i øynene handlet hun således uaktsomt, og erstatningen ble avkortet.

Risikoen for å falle i trappen var ikke synbar for Peder. Det må her særlig trekeks frem hans unge alder. Det at skolen var låst for kvelden, tilsa ikke at han burde være spesielt forsiktig når han gikk i trappene.

Peders alder vil her være av betydning. Til tross for at det var risiko for alvorlig skade var ikke denne synbar for ham når han løp inn i skolen og ned trappene. Han har ikke utvist "skyld" etter skl. § 5-1 nr. 1.

Videre drøftelse blir subsidiær med den forutsetning at Peder utviste "skyld". (Det påpekes her at helhetsvurderingen fort kan virke noe konstruert med denne forutsetning.)

Videre må Peder ved den utviste skyld ha "medvirket" til skaden.

En naturlig språklig forståelse av ordlyden er at det er tale om en henvisning til kravet om årsakssammenheng.

Det at Peder tok seg inn på skolen utenom åpningstidene og løp med høy fart ned trappen var klart nødvendige betingelser for skaden. Skaden ville ikke skjedd uten disse årsaksbidragene, og de må dermed anses som tilstrekkelig vesentlig inne i årsaksbildet. Det foreligger dermed faktisk årsakssammenheng, jf. P-pilledom II.

Det foreligger ingen hodlepunkter for rettslig avgrensning.

Peder har "medvirket" til skaden.

Lovens ordlyd om at avkortning "kan" skje så vidt det er "rimelig" åpner for en helhetsvurdering av hvorvidt erstatningen skal avkortes. Denne helhetsvurderingen baseres på "atferden", og dens betydning for at skaden skjedde", "omfanget av skaden" og "forholdene ellers".

Når det gjelder atferden på hver side har ingen av partene utvist grov uaktsomhet. Dette er ikke et viktig argument i noen retning. Når det gjelder atferdens betydning for at skaden skjedde er begge bidrag utilstrekkelige i seg selv, og skaden skyldes et samspill av skadevolders og skadelidtes bidrag. Dette taler for at erstatningssummen skal avkortes.

Når det gjelder deres bidrag til omfanget av skaden må Peders høye fart sies å ha vært avgjørende. Dette trekker også i retning av avkortning.

Ordlyden av "forholdene ellers" tilsier at man kan trekke inn ulike relevante tema.

Man kan her legge til grunn at skolen ahr forsikring. Pulveriseringshensyn taler dermed for at erstatningssummen ikke skal avkortes.

Det er noe omdiskutert om sosiale forhold kan treke inn i vurderingen, men her er hans alder klart relevant jf. ovenstående utgreining av forarbeidene.

Det må her legges avgjørende vekt på Peders unge alder. Den høye terskelen som følger av dette er ikke overksredet, til tross for at hans bidrag var nokså sentral i årsaksbildet.

Den subsidiære konklusjon blir dermed at det ikke skal foretas avkortning.

Videre må det vurderes om Hans sitt eventuelle bidrag kan være relevant. Det må i så fall være gjennom passiv identifikasjon mellom hans og Peder.

Skadeserstatningsloven § 5-1 nr. 3 angir at erstatningen på nærmere vilkår kan settes ned eller falle bort ved medvirkning fra personer den direkte skadelidte "hefter for".

Spørsmålet er således om Peder "hefter for" Hans.

En naturlig språklig forståelse av ordlyden er at man er ansvarlig for vedkommende, da gjennom personlig identifikasjon.

Det er nær personlig tilknytning mellom far og sønn, og Hans har gjennom dette et visst ansvar for å hindre Peder i å skade seg. Dette taler for at Peder "hefter for" Lars.

Høyesterett har behandlet spørsmålet om barn skal identifiseres med sine foreldres uaktsomhet i Damdommen. Spørsmålet ble da besvart benektende. Foreldrenes uaktsomhet skulle ikke følge barnet videre.

I Gulvlukedommen ble spørsmålet om passiv identifikasjon mellom ektefeller også besvart benektende.

Det synes ikke å være noe grunnlag for å foreta passiv identifikasjon mellom Peder og Lars. Peder "hefter [ikke] for" Lars.

Det skal dermed ikke foretas passiv identifikasjon, og Peders erstatning skal ikke settes ned som følge av Lars sine feil.

Faktum gir ingen holdepunkter til å vurdere lemping, særlig sett i betraktning med den høye terskelen Høyesterett har satt i praksis.

Lillevik kommune er erstatningsansvarlig overfor Peder som følge av fallulykken som skjedde inne på skolen.

Videre skal tvisten mellom Hans og Lillevik kommune behandles.

Overordnet problemstilling er om Lillevik kommune er erstatningsansvarlig overfor Hans grunnet sjokkskaden han ble påført da Peder falt ned trappene på skolen.

Hans er blitt påført et økonomisk tap som følge av en psykisk skade. Det foreligger dermed klart en erstatningsrettslig relevant skade, jf. rettspraksis samt skl. § 3-1 indirekte.

Det foreligger et ansvarsgrunnlag hos Lillevik kommune, jf. tidligere drøftelse.

Videre må det foreligge årsakssammenheng mellom skaden og ansvarsgrunnlaget.

Ulykken som skjedde er klart en nødvendig og ikke uvesentlig betingelse for Lars' sjokkskade. Det foreligger dermed faktisk årsakssammenheng, jf. P-pilledom II.

Det vil her være relevant å vurdere å foreta en rettslig avgrensning, da det er tale om en skade som følge av Lars sin reaksjon på den opprinnelige skade.

Schizofrenidommen angir at det overordnede vurderingstemaet for rettslig avgrensning er om skaden er en så upåregnelig eller fjern og avledet følge av ulykken at det ikke er naturlig å knytte ansvar til den.

Det er klart tale om en påregnelig følge av fallulykken, slike reaksjoner kan skje etter stygge ulykker.

Spørsmålet knytter seg da til om sjokkskaden er en fjern og avledet følge av Peders fallulykke.

Det foreligger her et ekstra årsaksledd. Det er ikke manglende sikring av trappene som har forårsaket sjokkskaden direkte. Sjokkskaden er en følge av skaden som er forårsaket av Lillevik kommune. Dette taler for at skaden er en så pass fjern og avledet følge av fallulykken at det ikke er naturlig å knytte ansvar til den.

I Schizofrenidommen utviklet skadelidte schizofreni i etterkant av en fallulykke på jobben. Det ble ansett som en for fjern og avledet følge av ulykken, da det var flere medvirkende årsaker til sykdomsutviklingen, samt en tidsmessig avstand mellom primærskaden og den psykiske skade.

I denne saken derimot er skaden klart utløst av fallulykken til Peder. Dette peker i retning av at det ikke skal foretas en rettslig avgrensning.

Sjokkskader som denne er behandlet i HR ved flere anledninger. Høyesterett har da stilt opp noen særlig vurderingsmomenter.

I en dom fra 1938 ble en gutt påkjørt, og tatt med hjem til sin mor med brudd på hodeskallen. Han døde etter kort tid. Moren ble ikke tilkjent erstatning for sjokket, da den i stor grad skyldtes hennes egen svake psyke.

I Sola-dommen ble det heller ikke tilkjent erstatning for sjokkskade, det ble da vektlagt at dødsbeskjeden ble overbragt på en så skånsom måte som mulig. Moren til den avdøde hadde da fått beskjeden fra sin mann. Sjokkskaden måtte da skyldes andre forhold, blant annet hennes psyke forut for hendelsen.

Bersageldommen gjaldt sjokkskade på moren til en som døde da bilen han satt i ble rygget ut i sjøen av en beruset sjåfør. Moren kom til kaien like etter utforkjøringen, og Høyesterett vektla da at det var tale om en opprivende hendelse som slev en normalt psyksisk stabil person ville reagert på. Det ble også vektlagt at skadevolder hadde utvist grov skyld. Det ble tilkjent erstatning for morens sjokkskade.

I Hauketodommen ble det også tilkjent erstatning for sjokkskade. En dame vitnet da at sin mann ble skadet på det mest groteske, og Høyesterett påpekte at dette var en så grusom hendelse at en normalperson også kunne ha reagert med sjokk.

Analyse av disse dommene viser at det relevante er måten vedkommende har fått beskjed og hvordan man kan forvente at en normalt forstandig person reagerer på dette. Dette peker dermed på at utgangspunktet om at skadelidte tas "som han er" kan fravikes når det gjelder sjokkskader.

Lars har her sett sønnen liggende livløs med en god del blod rundt. Dette er klart et groteskt syn for de nærmeste pårørende. I tillegg var det en psykisk påkjenning for ham å vite at noe hadde hendt uten at han hadde mulighet til å komme seg inn på skolen og hjelpe. Dette taler for at det ikke var en for fjern og avledet følge av skaden.

Til forskjell fra for eksempel Bersagel-dommen fikk Holm en viss psykisk forberedelse, da Holm advarte ham mot synet som ventet. Likevel må det kunne legges til grunn at en normal person fortsatt ville tatt seg inn til sønnen sin.

Det foreligger heller ikke grov skyld som i Bersageldommen, men det er likevel tale om en hendelse om et normalt forstandig menneske kan reagere på ved å gå inn i en sjokktilstand.

Det legges avgjørende vekt på at Peders ulykke var en opprivende hendelse egnet til å forårsake sjokk hos et normalt forstandig menneske. Sjokkskaden til Lars var ikke en så fjern og avledet følge av ulykken at det er unaturlig å knytte ansvar til den.

Det foreligger adekvat årsakssammenheng.

Erstatningssummen utmåles etter skl. § 3-2.

Det foreligger ingen grunn til å vurdere medvirkning eller lemping .

Lillevik kommune er erstatningsansvarlig overfor Lars som følge av sønnens fallulykke på skolen.

Teorioppgave:

Innledning

Arbeidsgiveransvar er et ansvarsgrunnlag, som sammen med vilkårene om skade og årsakssammenheng må være oppfylt for at det skal foreligge erstatningsansvar. Arbeidsgivers ansvar begrunnes blant annet i at den som har ansatt en person og nyter av arbeidet vedkommende gjør for selskapet skal bære risikoen for vedkommendes feil. Dette gjør seg derimot ikke gjeldende når den ansatte handler i strid med arbeidsgivers interesser, og derfor omfatter ikke ansvaret skader som skyldes at arbeidstakeren går utenfor "det som er rimelig å regne med etter arten av virksomheten eller saksområdet og karakteren av arbeidet eller vervet", jf. skl. § 2-1 nr. 1 andre pkt.

Denne vurderingen er relevant å forta først når det foreligger en "skade", et "arbeidsgiver"- "arbeidstaker" forhold, og skaden er voldt under "utføring av arbeid".

Vurderingen av om arbeidstaker har gått utenfor det som er rimelig å regne med henger nokså tett sammen med vurderingen av om skaden er voldt under arbeidstakerens "utføring av arbeid".

Høyesterett har ved flere anledninger behandlet vilkårene sammen, men en hovedforskjell som kan påpekes er at under "uføring av arbeid" avgrenser mot skader arbeidstaker volder utenom arbeidstiden.

Ordlyden "gått utenfor det som er rimelig å regne med etetr virksomhetens art [..]" er nokså vag, men den legger opp til en vurdering av nærheten mellom arbeidstakerens skadehandling og arbeidstakerens arbeidsoppgaver.

Forarbeidene legger til grunn at dersom arbeidstaker har voldt skade med forsett vil det "gjennomgående" innebære at man har forholdt seg slik at det er utenfor det arbeidsgiver med rimelighet kan regne med. Etter dette vil arbeidsgiveransvaret som hovedregel ikke omfatte forsettlige skadeforvoldelser. Likevel har Høyesterett i flere tilfeller pålagt arbeidsgiver ansvar ved forsettlige skadeforvoldelser.

Tilstrekkelig nærhet:

I Rengjøringsbyrådommen la Høyesterett betydelig vekt på manglende nærhet mellom skadehandlingen og arbeidsoppgavene til de ansatte. ISS-rengjøringsbyrå hadde avtale med et kjøpesenter om rengjøring av lokalene. Medarbeiderene til ISS stjal fra butikkene på kjøpesenteret, og senteret krevde erstatning. Tyveriene gjaldt ting personalet ikke skulle ha befatning med i sitt arbeid. De skulle vaske, og hadde ikke ansvar for avrer. Det ble dermed ikke pålagt arbeidsgiveransvar.

I Vaktmesterdommen hadde vaktmesteren stjålet fra nabobygget. Heller ikke da ble det pålagt arbeidsgiveransvar, med den begrunnelse at han ikke hadde tilgang til bygget gjennom sitt arbeid, og tyveriet skjedde utenfor arbeidstiden.

DnB-dommen er et eksempel på at Høyesterett fant at det forelå tilstrekkelig nærhet mellom arbeidsoppgavene og skadehandlingen. En bankrådgiver begikk underslag av en kunde. Det ble vektlagt at handlingen, til tross for at den ble gjort med bedragerisk hensikt, lå tett opp mot arbeidsoppgavene til vedkommende. Det var ikke unaturlig at han åpnet en konto for en velstående kunde, da dette var noe han gjorde ellers i arbeidet. Det ble dermed pålagt arbeidsgiveransvar.

Brannstifterdommen viser også en variant av nærhetskriteriet. Høyesterett kom da til at det ikke forelå arbeidsgiveransvar, da skaden i større grad skyldtes arbeidstakers person enn arbeidsforholdet. Analyse av de nevnte dommene tyder dermed på at nærhet mellom skadehandling og arbeidsoppgaver er et viktig kriterie i vurderingen av om arbeidstaker har gått utenfor det som er rimelig å regne med etter skl. § 2-1.

Kontrollargumentet:

Hjemmehjelpsdommen er noe vanskelig å forene med eksempelvis rengjøringsbyrådommen, og vektleggingen av nærhet mellom skadehandling og skadevolders arbeidsoppgaver. En hjemmehjelp begikk underslag av større verdier mot en bruker, ved at hun hadde skaffet seg tilgang til brukers kort og kode. Hun hadde ikke noen oppgaver knyttet til økonomisk bistand i stillingen som hjemmehjelp. Arbeidsoppgavene gikk kun ut på å gjøre rent og lage mat. Det kan dermed påstås at det ikke forelå noen større nærhet mellom arbeidsoppgavene og skadehandlingen enn i rengjøringsbyrådommen. Likevel ble det pålagt arbeidsgiveransvar. Spørsmålet er da hva som skiller de to sakene fra hverandre.

Det synes som Høyesterett i stor grad vektla et annet moment enn nærhet til arbeidsoppgavene. I Hjemmehjelpsdommen hadde skadelidte ikke mulighet til kontroll av hjemmehjelpen på grunn av sine

fysiske forutsetninger, mens det i Rengjøringsbyrådommen fulgte av kontrakten at skadelidte hadde rett til kontroll av de ansatte. Høyesterett brukte da mulighet for kontroll som et viktig argument. Fra dette kan det utledes at det er relevant å vurdere hvem som er nærmest til å føre kontroll over de ansatte, i tillegg til nærheten mellom skadehandlingen og arbeidsoppgavene til skadevolder. Dette argumentet vises også til i blant annet DnB-dommen.

Det er rimelig å vektlegge kontrollargumentet, da den som er nærmest til å føre kontroll med arbeidstakerne er nærmest til å bære risikoen av å la være å føre slik kontroll. I tillegg er det de som er nærmest til å preventere skade i å skje, slik at også prevensjonshensynet taler for at dette skal vektlegges.

Omsorgsargumentet:

I hjemmehjelpdommen ble det også vektlagt at kommunen gjennom hjemmehjelpstjenesten skulle yte omsorg for den eldre damen.

Et slikt argument sees også i Advokatpartnerdommen, hvor en advokatpartner presset en klient til å overføre midler til et selskap han selv hadde økonomiske interesser i. Det ble da særlig vektlagt at klienten hadde grunn til å ha tillit til vedkommende, grunnet selskapets markedsføring og etiske stilling som advokatfirma.

Ut ifra disse dommene kan det trekkes ut at dersom skadevolder har en spesiell omsorgs- eller maktstilling overfor skadelidte kan dette vektlegges i vurderingen av om arbeidstaker har gått utenfor det som er rimelig for arbeidsgiver å regne med.

Avslutning

Nærheten mellom arbeidstakerens forsettlig skadehandling og arbeidstakerens arbeidsoppgaver har vært et moment av stor betydning i mange dommer, men etter analyse av en rekke dommer er ikke nærhet det eneste relevante moment. Høyesterett har særlig vektlagt hvem som er nærmest til å føre kontroll av den skadevoldende arbeidstaker, da den som har lettest for å kontrollere er nærmest til å bære risikoen ved manglende kontroll. Videre har Høyesterett benyttet argumenter om forholdet mellom arbeidsgiver og skadelidte, da om denne gir skadelidte en berettiget forventning om at vedkommende handler etisk riktig. Manglende nærhet mellom skadevoldende handling og arbeidsoppgaver vil i seg selv ikke utelukke ansvar. Vurderingen av om arbeidstaker har gått utenfor det som er rimelig å regne med vil dermed bero på en bredere helhetsvurdering med de nevnte momenter i fokus. Dette er viktig av hensynet til å komme frem til et konkret rimelig resultat.